

Međunarodno izvješće o poštivanju vjerskih sloboda za 2004.

Objavljuje Ured za demokraciju, ljudska prava i rad

Hrvatska

Ustavom je zajamčena sloboda savjesti i vjeroispovijesti, te slobodno javno očitovanje vjerskog uvjerenja i Vlada općenito poštuje ta prava u praksi. Ne postoji službena državna vjeroispovijest. Međutim, rimokatolička crkva u uskom je odnosu s državom, što nije slučaj s drugim vjerskim skupinama. Pravni položaj većine glavnih vjerskih zajednica popravio se zahvaljujući sporazumima s državom, na temelju kojih one sad uživaju slične povlastice kao i katolička crkva.

U razdoblju pokrivenom ovim izvješćem nije bilo promjena u poštivanju vjerskih sloboda, a koalicijska vlada koja je došla na vlast u prosincu 2003. godine, općenito nastavlja pridonositi ozračju slobodnog očitovanja vjeroispovijesti.

Vjerska i etnička pripadnost usko su isprepletene u društvu. Od stjecanja neovisnosti 1991. godine, vjerske institucije svih vjeroispovijesti bile su meta nasilja u etničkim sukobima koji su doveli do raspada bivše Jugoslavije. Neprestano su pristizali izvještaji o zastrašivanju i vandalizmu, osobito u područjima pogodenim ratom, usmjerjenim protiv pravoslavnih svećenika i crkava, premda je ozbiljnost i učestalost takvih napada smanjena.

Američka vlada razgovara o pitanjima vjerskih sloboda s hrvatskom vladom, u sklopu njezine politike promicanja ljudskih prava. Dužnosnici američkog veleposlanstva često se sastaju s predstvincima vjerskih i etničkih manjina i s vladinim dužnosnicima.

Dio I. Vjerski demografski podaci

Republika Hrvatska pokriva površinu od 21.831 kvadratnih milja i broji oko 4.437.000 stanovnika. Vjerska podjela zemlje izgleda približno ovako: rimokatolika 85 posto, pravoslavnih kršćana 6 posto, muslimana 1 posto, Židova manje od 1 posto, ostalih 4 posto i ateista 2 posto. Ti statistički podaci odgovaraju etničkom sastavu stanovništva. Pravoslavci, većinom etnički Srbi povezani sa srpskom pravoslavnom crkvom, uglavnom žive u gradovima i pograničnim područjima s Bosnom i Hercegovinom, te Srbijom i Crnom Gorom. Pripadnici ostalih manjinskih vjeroispovijesti uglavnom žive u gradovima. Većina useljenika rimokatoličke je vjeroispovijesti i hrvatske nacionalnosti.

Protestanti raznih denominacija i strani svećenici aktivno prakticiraju i propagiraju svoju vjeru, kao i predstavnici istočnjačkih vjera. U zemlji djeluje mnogo različitih misija, kao što su Crkva Isusa Krista sveca sudnjeg dana (Mormoni), Jehovini svjedoci, grkokatolici, pentekostalci, Hare Krishna i čitav niz evangeličkih protestantskih kršćana (uključujući baptiste, adventiste sedmog dana, Kristovu crkvu i razne druge vjerske organizacije koje ne pripadaju niti jednoj od navedenih vjerskih skupina, kao što je Campus Crusades for Christ).

Dio II: Stanje vjerskih sloboda

Zakonski/politički okviri

Ustav jamči slobodu savjesti i vjeroispovijesti, te slobodno javno očitovanje vjerskih uvjerenja. Vlada općenito poštuje ta prava u praksi. Ne postoji službena državna vjeroispovijest, no rimokatolička crkva, srpska pravoslavna crkva, islamska zajednica i druge manje kršćanske denominacije koje su potpisale sporazume s državom primaju određenu državnu potporu.

Zakon o pravnom statusu vjerskih zajednica naširoko definira pravni status vjerskih zajednica i pokriva pitanja poput financiranja od strane vlade, poreznih olakšica i vjerskog obrazovanja u školama. Ostala važna pitanja, poput mirovina za svećenike, vjerske službe u vojnim snagama, kaznionicama i policiji, te priznavanje vjerskih brakova, ostavljena su pojedinoj vjerskoj zajednici da o njima pregovara s vladom. Većina vjerskih zajednica smatra da je taj zakon poboljšanje u odnosu na prethodno stanje stvari. Međutim, 2002. godine neki su vjerski vođe i neke političke stranke izrazile zabrinutost zbog uvođenja katoličkog vjeroučitelja u dječje vrtiće - ta je odluka proizašla iz prethodno sklopljenog Konkordata između Vatikana i vlade. Povrat nacionalizirane i konfiscirane crkvene imovine reguliran je Zakonom o povratu imovine oduzete ili nacionalizirane za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, koji je nadopunjjen u srpnju 2002. godine.

U siječnju 2003. vlada je usvojila pravilnik o evidenciji vjerskih zajednica, nazvan "Pravilnik o obrascima i načinu vođenja evidencije vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj" kojim se zahtjeva da sve vjerske zajednice podnesu zahtjev za evidenciju u roku od šest mjeseci. Novim se pravilnikom određuje da se vjerska zajednica može registrirati ukoliko ima najmanje 500 vjernika, te ukoliko je 5 godina registrirana kao udruženje. Sve vjerske zajednice koje su u zemlji djelovale prije donošenja ovog zakona, registrirane su bez obzira na uvjete, a vjerske zajednice koje su nove u Republici Hrvatskoj od donošenja zakona morat će ispuniti zahtjeve za minimalnim brojem vjernika i za vremenom otkad su registrirane kao udruženje. Do svibnja je registrirano otprilike 35 vjerskih zajednica. Registrirane vjerske zajednice dobivaju status "pravne osobe", te uživaju porezne i druge olakšice u skladu sa Zakonom o vjerskim zajednicama. Vjerske zajednice sa sjedištem u inozemstvu, da bi se registrirale, moraju predati pismeno dopuštenje svoje matične zemlje. Strane misije nisu obvezni pribaviti posebne dozvole.

Predstavnici manjinskih vjerskih zajednica ističu da se opće ozračje glede vjerskih sloboda poboljšalo od razdoblja pokrivenog prethodnim izvješćem. U skladu s Konkordatima potpisanim s Katoličkom crkvom, te u nastojanju da se definiraju njihova prava i povlastice u sklopu pravnih okvira, potpisani su sporazumi sa sljedećim vjerskim zajednicama: Srpskom pravoslavnom crkvom i Islamskom zajednicom (u prosincu 2002.), Evangeličkom crkvom, Crkvom reformiranih kršćana, Pentekostalnom crkvom, Savezom pentekostalnih Kristovih crkvi, Kršćanskom adventističkom crkvom, Savezom baptističkih crkava, Crkvom Božjom, Kristovom crkvom i Pokretom reformiranih adventista sedmog dana (u srpnju 2003.), te s Bugarskom pravoslavnom crkvom, Makedonskom pravoslavnom crkvom i Hrvatskom starom katoličkom crkvom (listopad 2003.). Osim toga, u listopadu 2003. vlada je jednostrano usvojila sporazum sa Židovskom zajednicom grada Zagreba, koja je odbila potpisati sporazum zbog nedovoljnog napretka po pitanju povrata oduzete imovine. Opći pristup vlade temelji se na pregovaranju oko sporazuma s pojedinim vjerskim zajednicama na osnovu zajedničkog

okvira, umjesto da uvede jedinstvene i jednake standarde i prakse. Čelnici nekatoličkih vjeroispovijesti izrazili su zadovoljstvo komunikacijom i suradnjom s vladom, naročito s vladinom Komisijom za odnose s vjerskim zajednicama, kojoj je u bivšoj vladi na čelu bio potpredsjednik vlade, a sada je to ministar kulture.

Sporazum između Katoličke crkve i Hrvatske radio-televizije, koja je u vlasništvu države, osigurava redovito, opširno izvještavanje o katoličkim događajima (čak 10 sati na mjesec). Ostale vjerske zajednice dobivaju otprilike 10 minuta emitiranja na mjesec, ili čak i manje. Katolička crkva posjeduje privatnu nacionalnu radio stanicu, Katolički radio, čiji se rad financira privatnim donacijama. Židovska zajednica smatra da nije bilo ograničenja u emitiranju vjerskog programa. O temama važnim za nekatoličke vjerske skupine redovito se izvještava u tjednim vjerskim emisijama na HRT-u. U travnju su se predstavnici manjinskih vjerskih zajednica sastali s predstvincima HRT-a i razgovarali o terminima i sadržaju vjerskih emisija, te su se složili oko širokih načela medijskog predstavljanja manjinskih vjeroispovijesti. Svake godine televizija uživo iz zagrebačke džamije prenosi proslava Bajrama, blagdana muslimanske zajednice, kojoj obično prisustvuju visoki državni dužnosnici. Islamska zajednica hvali televizijsku emisiju "Ekumena" koja se emitira jednom mjesечно, zbog značajnog doprinosa ozračju veće tolerancije.

Misije ne vode registrirane škole, ali mormonska zajednica daje besplatne tečajeve engleskog jezika, koji su povezani s podučavanjem o mormonskoj vjeri. Ministarstvo prosvjete priznaje svjedodžbe koje izdaje srednja škola Muslimanske zajednice u Zagrebu.

Muslimani imaju pravo slaviti svoje vjerske blagdane. Osiguran im je plaćeni neradni dan za Bajram i imaju pravo slaviti i ostale blagdane (premda im u tom slučaju ti dani nisu plaćeni). Vlada ne sponzorira nikakve ekumenske aktivnosti.

Ograničenja vjerskih sloboda

Vlada ne nameće nikakva formalna ograničenja vjerskim skupinama i sve su vjerske zajednice slobodne javno obavljati vjerske obrede, te osnivati socijalne i dobrotvorne ustanove i njima upravljati.

Službena državna vjeroispovijest ne postoji. Ipak, Rimokatolička crkva prima državnu potporu i uživa druge pogodnosti u skladu sa sporazumima (konkordatima) sklopljenim između Vlade i Vatikana. Konkordati i ostali sporazumi s nekatoličkim vjerskim zajednicama omogućavaju da država financira plaće i mirovine svećenicima i časnim sestrnama preko vladinog fonda mirovinskog i zdravstvenog osiguranja.

Konkordatima se također regulira priznavanje brakova, poučavanje vjeronauka u javnim školama i zapošljavanje vojnih kapelana. U Ministarstvu obrane zaposleno je 15 katoličkih svećenika na puno radno vrijeme i četvorica njih radi s nepunim radnim vremenom. Nakon potpisivanja sporazuma sa Srpskom pravoslavnom crkvom, pet pravoslavnih svećenika obavlja službu u zatvorima i kazneno-popravnim ustanovama, a Islamska zajednica za istu djelatnost upošljava jednog imama.

Brakovi sklopljeni od strane 15 vjerskih zajednica koje imaju sporazume s državom, službeno su priznati, te ih nije potrebno posebno registrirati kod matičara.

Olakšavanje povratka izbjeglica (prvenstveno srpskog stanovništva) predstavlja velik izazov za Vladu, iako je postignut napredak u mnogim aktivnostima vezanim za povratak. Međutim, velik broj etničkih Srba koji se žele vratiti u Hrvatsku, uključujući i pravoslavno svećenstvo, i dalje nailazi na teškoće pri povratu svoje prijeratne imovine i obnavljanju oštećenih ili uništenih kuća. Pravoslavni dužnosnici izvješćuju da je nakon rata, koji je trajao od 1991-1995. godine, broj svećenika smanjen na 30, dok ih je prije rata u Hrvatskoj bilo otprilike 200. Još se 30 svećenika vratilo, što znači da je do svibnja u zemlji bilo otprilike 60 srpskih pravoslavnih svećenika. Premda su vjeroispovijest i etnička pripadnost usko povezani u društvu, većina slučajeva diskriminacije motivirana je etničkom a ne vjerskom pripadnošću ili vjerskom doktrinom. I dalje se nastavlja često otvorena i ozbiljna diskriminacija etničkih Srba, a katkad i ostalih manjina, na brojnim područjima, uključujući pravosuđe, zapošljavanje i rješavanje stambenog pitanja.

Vlada zahtijeva da se u javnim školama osigura pohađanje vjeronauka, iako on ostaje izborni predmet. Budući da je 85 posto stanovništva rimokatoličke vjeroispovijedi, u javnim se školama najčešće podučava katolički vjeronauk. Škole koje ispunе propisanu kvotu od sedam učenika manjinske vjeroispovijedi po razredu mogu organizirati posebnu nastavu vjeronauka za te učenike. U slučajevima kada nema dovoljno učenika manjinske vjeroispovijedi da bi se opravdalo organiziranje posebnih razreda, učenici mogu pohađati vjeronauk u ustanovama svoje vjerske zajednice. Procjenjuje se da je 2003. godine oko 4.500 učenika u 37 osnovnih i srednjih škola pohađalo pravoslavni vjeronauk, uglavnom u Istočnoj Slavoniji, Rijeci i Gorskom Kotaru. Međutim, lokalne vlasti u Kninu uspjelo se oduprijeti nastojanjima da se uvedu sati pravoslavnog vjeronauka za otprilike 500 učenika osnovnih i srednjih škola. Slično protivljenje lokalnih vlasti uvođenju pravoslavnog vjeronauka u škole dogodilo se i u Imotskom i još nekim gradovima u Dalmaciji. Dužnosnici pravoslavne crkve ističu da se zbog takvog zastrašivanja mnoga školska djeca i njihovi roditelji nevoljko deklariraju kao pravoslavci.

Od osamostaljenja Hrvatske 1991. godine, gotovo nema udžbenika i nije bilo reforme nastavnog programa. Pripadnici Židovske zajednice primijetili su da su osnovni podaci o Židovstvu koji su davani učenicima bili netočni. U rujnu 2003. Židovska zajednica u Zagrebu otvorila je prvu privatnu židovsku osnovnu školu u Hrvatskoj. Početkom 2004. godine, vlada i Židovska zajednica surađivale su u dvije različite obuke za učitelje i školske dužnosnike o ljudskim pravima, toleranciji i Holokaustu. 27. siječnja škole su prvi put obilježavale Dan sjećanja na Holokaust, seminarima i drugim događanjima.

Srednja škola za vjersko školovanje koju vodi Islamska zajednica radi punim kapacitetom (100 učenika); zajednica namjerava školu postupno pretvoriti u srednju školu općeg karaktera, a istodobno želi razviti instituciju višeg školstva posebno namijenjenu vjerskoj obuci. S obzirom na nedostatak osposobljenih profesora i činjenicu da je mala islamska zajednica relativno raštrkana po cijeloj zemlji, Islamska zajednica razmatra uvođenje vjerskog obrazovanja u dječje vrtiće samo u zagrebačkoj džamiji. Dužnosnici Islamske zajednice govore o dobroj suradnji i dijalogu s hrvatskom vladom po pitanjima vjere i obrazovanja.

Povrat imovine koja je nacionalizirana i konfiscirana za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine odvija se s teškoćama. Većina vjerskih zajednica, uključujući i katoličku crkvu, smatra povrat imovine prioritetom i žali se na sporost u rješavanju tog problema..

Konkordatom s Vatikanom iz 1998. godine dogovoren je povrat sve imovine Katoličke crkve koju je komunistički režim konfiscirao nakon 1945. godine. U sporazumu piše da će hrvatska vlada vratiti oduzetu imovinu ili, u slučaju kad povrat nije moguć, crkvi nadoknaditi gubitak. Izvjesni je napredak ostvaren kod povrata imovine koju je bilo moguće vratiti; međutim, crkva još nije dobila nikakvu nadoknadu za imovinu koju nije moguće vratiti. U travnju 2003. katolička je crkva predala Vladi popis imovine koji je obuhvatio velike poslovne zgrade, rekreacijske centre i neku imovinu kojom se crkva već koristila, kao što su samostani, studentska naselja i zgrade za smještaj djece s posebnim potrebama. Međutim, dužnosnici katoličke crkve u svibnju su izvjestili da je prošle godine vraćeno samo nekoliko objekata, a ukupno je vraćeno samo 15 do 16 posto cijelokupne imovine crkve.

Osim Zakona o povratu imovine oduzete ili nacionalizirane za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, nikakvi drugi sporazumi nisu potpisani između Vlade i nekatoličkih vjerskih skupina. Pravoslavna zajednica podnijela je nekoliko zahtjeva za povrat oduzete imovine i nekoliko je slučajeva uspješno riješeno, osobito slučajevi povrata nekoliko građevina u gradskim središtima kao što su Zagreb i Rijeka. Ipak, nekoliko zgrada u središtu Zagreba još nije vraćeno, kao ni imovina koja je pripadala samostanima, poput obradive zemlje i šume. Dužnosnici pravoslavne crkve izvještavaju da u Pakracu i ratom pogodjenim područjima u Dalmaciji i Istočnoj Slavoniji gotovo ništa od imovine nije vraćeno. Procjenjuju da je samo deset posto cijelokupne imovine vraćeno i da je taj napredak prošle godine zaustavljen. Osim toga, nisu vraćeni ni vjerske umjetnine i povijesni predmeti koji pripadaju srpskoj pravoslavnoj crkvi, a hrvatske su ih vlasti uzele iz crkava i manastira tijekom rata.

Dio židovske imovine, uključujući nekoliko zgrada u Zagrebu, još nije vraćen. Postupak povrata nacionalizirane imovine Židovskoj zajednici nalazi se na mrtvoj točki. Nema napretka u postupku povrata kuće Havera Kadosha u Zagrebu, koja je nekada bila vlasništvo židovske organizacije. Jasenovac, koncentracijski logor iz drugog svjetskog rata pretvoren u memorijalno-muzejski centar, teško je oštećen tijekom sukoba 1991-1995. i obnova je u tijeku. Židovska zajednica u Osijeku navodi neki napredak u povratu imovine, osobito u Osijeku i Vukovaru. Dio imovine na kojem se nalazila bivša sinagoga u Vukovaru u završnoj je fazi povrata.

U svibnju su lokalne vlasti u Rijeci odobrile nacrt za gradnju džamije koju Muslimanska zajednica pokušava izgraditi još od 1982. Lokacijska dozvola prvotno je bila izdana još 1991. godine, ali protivljenje lokalnog stanovništva, te birokratske i financijske prepreke usporile su realizaciju projekta. Dužnosnici Islamske zajednice navode da su lokalne vlasti dale potporu tom projektu, ali je izgradnja odgođena zbog problema s nacrtima i timom arhitekata.

Nisu zabilježeni slučajevi vjerskih zatvorenika ili pritvorenika.

Prisilno preobraćanje

Nema saznanja o prisilnoj promjeni vjere, kao ni o slučajevima maloljetnih državljanima Sjedinjenih Država koji su oteti ili ilegalno odvedeni iz Sjedinjenih Država, ili odbijanja vlasti da takvima državljanima dopusti povratak u Sjedinjene Države.

Progon od strane terorističkih organizacija

Tijekom razdoblja koje pokriva ovo izvješće nije bilo prijavljenih zlostavljanja usmjerena prema specifičnim vjeroispovijestima od strane terorističkih organizacija.

Dio III: Odnos društva prema vjeri

Vjerska i etnička pripadnost usko su povezani u društvu, a vjera se često koristila da bi se ne-Hrvati izdvojili i izložili diskriminaciji. Ta je povezanost dovela do etničkih sukoba 1990-ih godina, te do nasilja i zastrašivanja usmjereno protiv svećenika, vjerskih ustanova i simbola svih vjera. Takvi se incidenti i dalje događaju, prvenstveno usmjereni protiv srpskog pravoslavnog svećenstva i imovine, premda je ozbiljnost i učestalost takvih incidenata smanjena.

I međunarodni promatrači i vjerski vođe slažu se s činjenicom da su se tijekom razdoblja pokrivenog ovim izvještajem etnički i vjerski odnosi u cjelini poboljšali. Međutim, incidenti koji uključuju zlostavljanje svećenika i oskrnuće i vandalizam nad imovinom srpske pravoslavne crkve, i dalje se nastavljuju. U Dalmaciji su čelnici srpske pravoslavne crkve prijavili brojne incidente verbalnih prijetnji i fizičkih napada na svećenike i imovinu. Čelnici srpske pravoslavne crkve žale se da lokalna policija rijetko poduzima nešto protiv navodnih počinitelja, čak i kad su oni dobro poznati u zajednici. U rujnu 2003. usmene su prijetnje bile upućene metropolitu i još jednom pripadniku svećenstva srpske pravoslavne crkve.

U dva odvojena incidenta u rujnu 2003. razbijeni su prozori na srpskoj pravoslavnoj crkvi u Ogulinu. Crkva se nalazi preko puta policijske postaje, a za lokalnu su policiju rekli da ne surađuje. Također u rujnu 2003. godine u Kistanju su vandali probušili gume i pokušali zapaliti automobil lokalnog svećenika srpske pravoslavne crkve. U studenom 2003. godine oskrvnuto je pravoslavno groblje u gospičkom kraju, a međunarodni su promatrači ocijenili da je to bio koordinirani napad više počinitelja.

Grobnice na pravoslavnom groblju u Vukovaru, gdje su pokopani mnogi vojnici koji su se borili u sukobu koji je trajao od 1991. do 1995., redovito se uništavaju i oskrvnjavaju. I pravoslavna crkva Svetog Petka, također u Vukovaru, nekoliko je puta napadnuta tijekom godine. Prozori na crkvi su razbijeni, ukradeni su novac i relikvije, a vrata i zidovi oskrnavljeni su fašističkim "ustaškim" simbolima. U ožujku je srušen i uništen pravoslavni križ koji obilježava mjesto gdje će se graditi crkva i parohija u Borovom Naselju. U tjednu prije Uskrsa u travnju, uništeno je nekoliko spomenika na pravoslavnom groblju u Vinkovcima, te su oskrnavljeni fašističkim "ustaškim" simbolima. Čelnici pravoslavne crkve prijavili su da je u Kninu crkva Svetog Pokrova često oskrnavljena fašističkim "ustaškim" simbolima.

Muslimanska i Židovska zajednica nisu prijavile veće incidente glede nasilja ili napada na vjerske osobe ili mjesta u razdoblju kojim se bavi ovo izvješće.

Odnosi između vlade i Židovske zajednice proteklih nekoliko godina stalno se poboljšavaju u. U srpnju 2003. izraelski predsjednik Moshe Katsav bio je u trodnevnom službenom posjetu Hrvatskoj. Otkako je izabrana nova vlada u studenom 2003. Ministar znanosti, prosvjete i športa, Ministar poljoprivrede i Ministar vanjskih poslova posjetili su Izrael. U ožujku je

ministar vanjskih poslova položio vijenac u memorijalnom centru Yad Vashem. U travnju je Vladimir Šeks, predsjednik sabora, održao uvodni govor na komemoraciji u koncentracijskom logoru u Jasenovcu, kojemu su prisustvovali vladini dužnosnici i vođe etničkih i vjerskih manjinskih zajednica. Kao i za druge manje vjerske zajednice, najvažniji problem Židovske zajednice je povrat imovine koja je konfiscirana ili nacionalizirana od strane komunističkog režima bivše Jugoslavije. Da se samo dio te imovine vrati, to bi značajno poboljšalo financijsko stanje te zajednice.

Konzervativni elementi unutar katoličke hijerarhije izrazili su nezadovoljstvo vladinom politikom, uključujući povratak izbjeglica i reintegraciju, suradnju s Međunarodnim sudom za ratne zločine za bivšu Jugoslaviju, te su izrazili zabrinutost za građane optužene za ratne zločine. Na primjer, u travnju, tijekom rasprave saborskog odbora o Hrvatima doseljenima iz Bosne koji protuzakonito žive u kućama etničkih Srba premda imaju alternativni smještaj, predstavnik katoličke crkve na tom odboru rekao je kako vlada ne bi trebala nastojati ispraviti to stanje jer Hrvati iz Bosne pomažu u "demografskoj obnovi" zemlje. Ta izjava nije niti povučena niti je opovrgнутa, a o posljedicama te izjave mediji su naširoko izvještavali. Rečeno je da one ne pomažu procesu povratka izbjeglica i međuetničkoj pomirbi.

Osim toga, katolička crkva ima značajan utjecaj nad socijalnom politikom vlade. Na primjer, nakon što se katolička crkva pobunila protiv vladinog nastojanja da omogući nastavnicima pohađanje tečajeva joge koja koristi zdravlju i smanjenju stresa, govoreći da je to pokušaj da se u osnovne škole uvede budizam pod krinkom vježbanja, pohađanje tečajeva joge palo je za 50 posto. Slično tome, sudjelovanje škola u međunarodno priznatom vladinom programu borbe protiv zaraze virusom HIV-a palo je sa 100 na 60 posto, nakon što su u siječnju Hrvatska biskupska konferencija i katoličke udruge prosvjedovale da je program, u čijem se manjem dijelu govori o uporabi prezervativa, "neprihvatljiv" te da se "protivi kršćanskoj etici". Krajem 2003. godine Caritas, najveća dobrotvorna ustanova katoličke crkve u Hrvatskoj, zalagala se za zakone temeljene na crkvenim/državnim konkordatima, kojima bi se zabranio rad nedjeljom većini trgovina na malo. Zakon kojim se ograničava rad nedjeljom stupio je na snagu u siječnju, međutim Ustavni je sud u travnju ukinuo taj zakon, nakon što su se veliki trgovački lanci žalili protiv tog zakona zbog finansijskih gubitaka. Mnogi subjekti civilnog društva smatrali su čitavu tu inicijativu neprikladnim nastojanjem katoličke crkve da društvu nametne konzervativne vrijednosti.

Otkad je Josip Bozanić preuzeo dužnost zagrebačkog nadbiskupa i postao predsjednikom Hrvatske biskupske konferencije, katolička se crkva aktivnije zalaže za pomirenje. U svom posjetu Hrvatskoj u lipnju 2003. godine, papa Ivan Pavao II susreo se s pripadnicima pravoslavne, protestantske, židovske i islamske zajednice, te ih pozvao na nacionalno pomirenje i miran suživot. Katolički radio jednom na mjesec emitira emisije o ekumenizmu u kojima gostuju pripadnici ostalih vjerskih zajednica. Napori na području ekumenizma među vjerskim zajednicama odvijaju se u ozračju uzajamnog razumijevanja. Na primjer, vjerski se čelnici često sastaju i raspravljaju o pitanjima od zajedničkog interesa i surađuju s Vladinom komisijom za odnose s vjerskim zajednicama.

Dio IV: Politika vlade SAD-a

Vlada Sjedinjenih Država aktivno potiče Vladu na poštivanje vjerskih sloboda u praksi. Dužnosnici Veleposlanstva Sjedinjenih Država često se sastaju s predstavnicima vjerskih zajednica na svim razinama i sudjeluju u promicanju ljudskih prava, uključujući i njihova vjerska prava. Veleposlanstvo ima vodeću ulogu među diplomatskim misijama glede pitanja etničkog i vjerskog pomirenja, te promicanja ljudskih prava.

Objavljeno 15. rujna 2004.